

Las Państwowe
zapraszamy

Strona nadleśnictw Maskulińskie i Pisz

ODNOWIENIA, CZYLI JAK POWSTAJE NOWY LAS

Wiosna to szczególnie okres, kiedy cała przyroda na nowo budzi się do życia. Dla leśników to okres wytężonej i jakże odpowiedzialnej pracy ze względu na prace odnowieniowe, czyli sadzenie młodego pokolenia lasu. Mają one kluczowe znaczenie dla zachowania ciągłości produkcji leśnej oraz istnienia lasu dla przyszłych pokoleń.

Odnowienie – sadzenie młodych drzewek odbywa się w miesiącach wyciętego dojrzałego drzewostanu tzw. „zrębu”. Sadzenie wykonywane jest najczęściej w drugim roku po wycięciu drzewostanu, nie później jednak niż 5 lat po wycięciu. Całe planowanie czynności podejmowane jest

w roku poprzedzającym odnowienie. Służba Leśna sporządza dla każdej planowanej do odnowienia powierzchni dokument o nazwie „szkic odnowieniowy”, w którym zawarte są niezbędne informacje, między innymi: powierzchnia, typ siedliska czy skład i rozmieszczenie gatunków

przysłego drzewostanu. Poza właściwą dokumentacją leśnik musi zadbać o odpowiednie przygotowanie gleby na powierzchni przeznaczonej do sadzenia młodych drzewek. Głównie wykonywana jest orka, która w efekcie napowietrza glebę poprzez przemieszanie jej warstw: próchnicznej z mineralną.

Produkcją materiału sadzeniowego na potrzeby odnowień zajmują się „szkółki leśne”. Szkółki hodują sadzonki z nasion dobrej jakości i odpowiedniego pochodzenia. Przed posadzeniem młode drzewka są przewożone w odpowiednich pojemnikach ze szkółki na powierzchnię przeznaczoną do odnowienia, gdzie sadzonki są przechowywane w tzw. „dółkach”, przykrytych na przykład gałęziami świerkowymi lub innym materiałem zapobiegającym przenikaniu promieni słonecznych.

W zależności od wieku, rodzaju, gatunku i sposobu przygotowania gleby stosowane są różne techniki ręcznego sadzenia. Wyróżniamy między innymi sadzenie w szparę przy użyciu kostura (najmniejsze sadzonki), jamki czy dolki przy pomocy szpadła (najstarsze i największe sadzonki). W przypadku jednorocznej sosny, ze względu na niewielki rozmiar sadzonki, stosuje się metodę sadzenia w szparę. Wykonywanie czynności sadzenia odbywa się w tzw. „parach” czyli przez dwie osoby, jedna z nich zajmuje się przygotowaniem otworu, a druga umieszczaniem sadzonki i przydeptaniem gleby wokół niej. Najważniejszą zasadą, którą należy się kierować

podczas sadzenia, jest wykonanie otworu w glebie o odpowiedniej głębokości, tak by zmieścił się cały korzeń i udeptanie sadzonki tak, aby nie powstał kopczyk, który powoduje odpływ wód opadowych, niezbędnych dla prawidłowego wzrostu i rozwoju każdej rośliny.

Leśnicy z Nadleśnictwa Pisz odnawiają las również w sposób naturalny, czyli z wykorzystaniem procesów zachodzących samoistnie w przyrodzie. Inicjowane są one głównie dla sosny i odbywają się poprzez tzw. „obsiew boczny” lub „obsiew górny”. Odnowienie naturalne lasu z obsiewu bocznego odbywa się poprzez przeniesienie nasion przez wiatr z drzew sąsiadującego drzewostanu na planowaną do odnowienia powierzchnię z przygotowaną glebą. Natomiast obsiew górny odbywa się dzięki nasionom z drzew, które nie zostały wycięte z danej powierzchni. Pozostawiane są najlepsze dorosłe drzewa jako tzw. „nasienniki” około 40 sztuk na 1 ha, aby dały początek istnieniu nowego pokolenia lasu. W odnowieniu naturalnym oczywiście nie mamy natychmiastowego efektu, bo przyrodzie trzeba dać czas. Przede wszystkim musimy poczekać na tak zwany rok nasienny danego gatunku, czyli okres kiedy produkowana jest największa liczba nasion (w przypadku sosny pospolitej co 3 – 4 lata). Dodatkowo muszą zaistnieć odpowiednie warunki wilgotnościowe do wschodu nasion, czyli duża pokrywa śnieżna zimą lub optymalne opady deszczu wiosną.

Piscy leśnicy w roku 2016 odnowią ponad 230 ha lasu. Do posadzenia tak dużej powierzchni zużyją 1,67 miliona sadzonek, głównie sosnowych (1,13 mln sadzonek). Poza tym posadzą dęba (175 tys. sadzonek), brzozę (136 tys. sadzonek), świerk (128 tys. sadzonek), a także w mniejszych ilościach olszę, buk, lipę, grab, jabłono, gruszę i krzewy: bez czarny i koralowy, głóg, jarzębinę, sliwę ałycką, trzmielinę. Krzewy i drzewa owocowe wzbogacają lasy, zwiększają ich bioróżnorodność, dają schronienie pożytecznym owadom i ptakom, a także zapewniają zwierzętom wartościowy pokarm.

Monika Grzywińska
Nadleśnictwo Pisz
Leśny Komplex Promocyjny
„Lasy Mazurskie”

www.pisz.bialystok.lasy.gov.pl
www.maskulinskie.bialystok.lasy.gov.pl